

Sygn. akt III AUa 540/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SA Bogdan Świerk
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2013 r. w Lublinie

sprawy L. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 16 lutego 2012 roku w sprawie VIII U 757/12

w przedmiocie wypłaty emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 9 kwietnia 2013 r. sygn. akt VIII U 200/13

oddala apelację.

III AUa 540/13

UZASADNIENIE

W dniu 14 stycznia 2013 roku L. M. wniosła skargę o wznowienie postępowania w sprawie sygn. akt VIII U 757/12 zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 16 lutego 2012 roku. Wskazała, że podstawą skargi jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku (Dz. U. z 22 listopada 2012 roku, poz. 1285) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Domagała się wypłaty zawieszony emerytury wraz z zaległymi wypłatami i odsetkami.

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił częściowo wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 16 lutego 2012 roku w sprawie VIII U 757/12 oraz poprzedzającą go decyzję i ustalił L. M. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku do 29 lutego 2012 roku; w pozostałym zakresie uchylił ten wyrok umorzył postępowanie, a żądanie zasądzenia odsetek przekazał organowi rentowemu do rozpoznania.

Wnioskodawczyni L. M. w dniu 5 marca 2009 roku złożyła wniosek o emeryturę. Organ rentowy ustalił jej prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 roku i podjął jego wypłatę. W tym czasie skarżąca nadal pozostawała w zatrudnieniu w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w L.. W dacie przyznania emerytury nie obowiązywał (uchylony z dniem 8 stycznia 2009 roku) przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiący, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

W dniu 1 stycznia 2011 roku wszedł w życie przepis art. 103a ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którego treść była tożsama z uchylonym wcześniej przepisem art. 103 ust. 2a. W związku z powyższym, w dniu 14 września 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wydał decyzję o wstrzymaniu wypłaty emerytury L. M. od dnia 1 października 2011 roku - z uwagi na kontynuowanie przez nią zatrudnienia. Jako podstawę wydania decyzji wskazano przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010, Nr 257, poz. 1726). W decyzji wskazano nadto, że w celu podjęcia wypłaty świadczenia wnioskodawczyni winna przedłożyć w organie rentowym świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy. Odwołanie wnioskodawczyni od powyższej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 16 lutego 2012 roku wydanym w sprawie VIII U 757/12.

W dniu 27 marca 2012 roku wnioskodawczyni rozwiązała stosunek pracy, w związku z czym wypłata świadczenia emerytalnego została podjęta przez organ rentowy od dnia 1 marca 2012 roku.

W przedmiotowej sprawie podstawą wydania zaskarżonej w sprawie VIII U 757/12 decyzji organu rentowego z dnia 14 września 2011 roku w przedmiocie wstrzymania wypłaty emerytury był przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodany do ustawy przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010, Nr 257, poz. 1726) i obowiązujący od dnia 1 stycznia 2011 roku. Przepis ten stanowi, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Zgodnie z treścią art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 roku.

Przy zastosowaniu wskazanych przepisów organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia emerytalnego skarżącej.

W kwestii konstytucyjności wskazanych przepisów wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny. W wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku (Dz. U. 2012, poz. 1285) orzekł, że przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał wskazał, iż obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku. W stosunku do tych osób przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił bowiem moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 roku (Dz. U. 2012, poz. 1285).

Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza brak możliwości jego stosowania. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne (jest skuteczny *ex tunc* – do dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu), a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 roku, V CO 43/08 LEX nr 564856, wyrok z dnia 21 listopada 2006 roku, II PK 42/06 LEX nr 950622).

Przepis art. 28 wyżej wskazanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw został uchwalony w dniu 16 grudnia 2010 roku, a więc od tej daty został wyrugowany z porządku prawnego (jako niegodny z art. 2 Konstytucji), jednakże tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku- bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Co istotne, warunek rozwiązania stosunku pracy nie obejmował samego nabycia prawa do emerytury ale był warunkiem wypłaty świadczenia.

Oznacza to, iż w stosunku do ubezpieczonych, których dotyczy wskazane rozstrzygnięcie Trybunału należy dokonać rekonstrukcji stanu prawnego do takiego, jaki obowiązywał przed dodaniem przepisu art. 103a do ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wówczas nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury, gdyż przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchyliły z dniem 8 stycznia 2009 roku przepis art. 103 ust. 2a cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W związku z powyższym, w stosunku do ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku i którym była wypłacana emerytura mimo kontynuowania przez nich zatrudnienia, zgodnie z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, świadczenie powinno być wypłacane bez zmian. Skoro zatem L. M. nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 roku, wypłata emerytury w związku z decyzją z dnia 14 września 2011 roku nie powinna być wstrzymana od dnia 1 października 2011 roku.

Uwzględniając skargę o wznowienie postępowania Sąd Okręgowy, na mocy art. 412 § 2 k.p.c. częściowo zmienił wyrok Sądu Okręgowego z dnia 16 lutego 2012 roku wydany w sprawie VIII U 757/12 oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 14 września 2011 roku i ustalił wnioskodawczyni prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku do dnia 29 lutego 2012 roku.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżając wyrok w punkcie I. Wyrokowi zarzucał pominięcie art.190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i niewłaściwe zastosowanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku sygn. akt K 2/12 oraz naruszenie prawa materialnego art.103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ustalenie prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku do dnia 29 lutego 2012 roku. Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Istotą sprawy była możliwość zastosowania w stosunku do wnioskodawczyni art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz.

1229 ze zm.) zakwestionowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie K 2/12, w okresie poprzedzającym jego wejście w życie. Wspomnianym wyrokiem Trybunał orzekł, że „art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku, Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Oceniając skutki wyroku, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cytowanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz.U. z 2012 roku, poz. 1285).

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy poza sporem pozostawał fakt, że wnioskodawczyni należy do kręgu osób objętych przedmiotowym orzeczeniem albowiem prawo do emerytury nabyła w dacie 1 marca 2009 roku, a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy.

W zaistniałej zatem sytuacji faktycznej, jak prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiadała ocena skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w odniesieniu do stanu prawnego poprzedzającego wejście w życie tego orzeczenia.

Zgodnie z powołanym przez Sąd Okręgowy przepisem art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, co oznacza, że przepis uznany przez Trybunał za niezgodny z Konstytucją nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia, a z datą ogłoszenia wyroku Trybunału zostaje wyeliminowany z porządku prawnego i po tej dacie nie może być stosowany. Sąd Apelacyjny podzielił ukształtowane na tle omawianej materii orzecznictwo Sądu Najwyższego, gdzie stwierdza się że „uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez Sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (vide: wyrok z dnia 21 listopada 2006 roku, II PK 42/06 – LEX nr 950622, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r. V CO 43/08 LEX nr 564856).

Z tych względów i na mocy art. 385 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.